

LASTENSUOJELUN SIJAISHUOLLON PERUSTASON LAITOSHOITO

PALVELUKUVAUS JA EHDOTTOMAT LAATUVAATIMUKSET

SISÄLLYS

1 LASTENSUOJELUN SIJAISHUOLLON PERUSTASON LAITOSHOITO	2
2 HENKILÖKUNTA JA KOULUTUS.....	2
2.1 Henkilöstömitoitus	2
2.2 Henkilökunnan kelpoisuus- ja osaamisvaatimukset.....	3
2.3 Työnohjaus ja henkilökunnan työkyvyn ylläpitämiseen tähtäävä toiminta	3
3 LAITOSHOITOA TARJOAVAN PALVELUNTUOTTAJAN SIJAINTI, TILAT JA TURVALLISUUS	4
4 LAPSEN PERUSTARPEISTA HUOLEHTIMINEN	4
5 SIJOITUS- JA HOITOPROSESSI.....	4
5.3 Lapsen itsenäistyminen tai siirtyminen pois laitoksesta.....	5
5.4 Määräaikainen tehostetun hoidon palvelujakso (optiona tarjottava)	6
5.5 Kiireellinen laitoshoido/ päivystystyö (optiona tarjottava).....	6
6 POISSAOLOT LAITOKSESTA JA KARKAAMISTILANTEET	7
7 LAADUNHALLINTA	7
8 DOKUMENTOINTI JA RAPORTOINTI	7
Palvelukuvauksen liitteet.....	8
Sijaishuollon laitoshoidossa olevan lapsen ekosysteemi	8
Pirkanmaan kunnat.....	10

1 LASTENSUOJELUN SIAISHUOLLON PERUSTASON LAITOSHOITO

Lastensuojelun sijaishuollon laitoshoidolla tarkoitetaan sijoitettujen lasten ympärivuorokautista hoitoa, jonka tulee olla lastensuojelulain (417/2007), sosiaalihuoltolain (1301/2014) ja yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain (922/2011) mukaista.

Lastensuojelun sijaishuollon perustason laitoshoido tarjoaa lapselle turvallisen kasvu ympäristön silloin, kun kotona asuminen tai perhehoitoon sijoittaminen ei ole mahdollista joko lapsen oman oirehdinnan tai vanhemmuuden haasteiden vuoksi. Lapsella voi olla esimerkiksi käytöshäiriöitä, psyykkistä oireilua, päihteiden käyttöä tai asosiaalista käyttäytymistä. Lapsilla voi olla erilaisia kulttuuritaustoja. Laitoshoidon tulee edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia niin, että lapsen terveys, itsetunto, sosiaalisuus, omatoimisuus, kyky käydä koulua, suhteet omaan verkostoon ja psyykkinen vointi kohenevat lähtötilanteeseen nähden.

Laitoshoidossa lasta hoitaa koulutettu henkilökunta ympärivuorokautisesti. Laitoshoidon tulee tarjota lapselle turvallista ja kuntouttavaa arkea sekä mahdollisimman pysyviä ihmissuhteita. Laadukas laitoshoido vastaa asiakkaan tarpeisiin joustavasti ja läpinäkyvästi sekä arvostaa asiakkaan koko verkostoa.

Palveluntuottaja voi tarjota vapaaehtoisena optiona laitoshoidon palvelua myös avohuollon tukitoimena järjestettävään sijoitukseen, jos yksikön toimintaprofiili sen mahdollistaa. (Avohuollon tukitoimena tapahtuva sijoitus on rajattu, tuen tarvetta arvioiva tai kuntouttava jakso. Se on suunnitelmallinen tukitoimi, joka järjestetään asiakassuunnitelmassa tarkoitettulla tavalla, lastensuojelulaki 37§.)

Palveluntuottajalla on toimialueensa aluehallintoviraston (AVI) tai Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontaviraston (Valvira) lupa ympärivuorokautisen sosiaalipalvelun tuottamiseen viimeistään sopimuskauden alkaessa.

2 HENKILÖKUNTA JA KOULUTUS

2.1 Henkilöstömitoitus

Henkilöstömitoitus hoidettavaa lasta kohden on hoito- ja kasvatustehtävissä vähintään 1,0. Vähimmäismitoitukseen lasketaan hoito- ja kasvatustehtävissä oleva vakituinen henkilökunta. Pelkästään hallinnollisia tehtäviä tekeviä esimiehiä, vapaaehtoistyöntekijöitä, siviilipalvelushenkilöitä, oppisopimussuhteisia, harjoittelijoita tms. ei lasketa mitoitukseen.

Ohje henkilöstömitoituksen laskemiseen:

- ⇒ Henkilöstömitoitus lasketaan seuraavasti: Hoito- ja kasvatustehtävissä olevan henkilökunnan määrä jaettuna Avin/Valviran myöntämän luvan mukaisella asiakasmäärällä (esim. 7 työntekijää: 7 asiakaspaikalla=1.0). Lisäksi palveluntuottajan on huolehdittava, että osastolla tulee olla tosiasiallisesti työvuoroissa se määrä henkilökuntaa, mikä Avin tai Valviran myöntämään lupaan on henkilökuntamääräksi merkitty (→ 7 työntekijää luvassa = työvuorolistalla 7 työntekijää työvuoroissa).
- ⇒ Henkilöstömitoitusta laskettaessa otetaan huomioon todellinen työaika/kokoaikainen työaika. Kaksi puolikasta työaikaa (osa-aikainen) tekevää työntekijää lasketaan yhdeksi työntekijäksi.
- ⇒ Jos yksikössä on useampi osasto, ei yksikön johtajaa pääsääntöisesti lasketa mukaan hoito- ja kasvatustehtävissä olevaan henkilökuntaan. Henkilöstöluettelossa tulee ilmetä se, miten yksikön johtajan työaika tosiasiallisesti tällaisissa tilanteissa muodostuu.
- ⇒ osastoilla on oltava osastokohtainen henkilökunta ja

- ⇒ kullakin osastolla on Aluehallintoviraston mukainen osastokohtainen yöaikainen resurssi. esimerkiksi Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto edellyttää, että:
"Akuuteissa kriisi- ja vaaratilanteissa avun antaminen toiseen yksikköön on tarkoituksenmukaista, mutta muutoin henkilöstö on yksikkökohtainen ja kaikkina vuorokauden aikoina tulee varmistaa, että kullakin osastolla on riittävän kelpoisuuden omaavia työntekijöitä. Yksikköä ei ole mahdollista jättää ilman henkilöstöä, jokaisessa yksikössä tulee siis olla oma yöaikainen resurssi vaikka yksiköt sijaitsisivat samassa rakennuksessa."

2.2 Henkilökunnan kelpoisuus- ja osaamisvaatimukset

Hoito- ja kasvatustehtävistä vastaavalta johtajalta (LsL § 60) vaaditaan sosiaalihuollon 46 § 3 mom. mukaisesti:

- tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto tai siirtymäsäännösten mukainen kelpoisuus
- alan kokemus (yhteensä vähintään kolmen (3) vuoden työkokemus viimeisen viiden (5) vuoden ajalta lastensuojelun avo- tai sijaishuollosta) ja
- riittävä johtamistaito (koulutukseen sisältynyt tai sen lisäksi hankittu johtamiskoulutus tai käytännön kokemuksen kautta hankittu johtamistaito). Työkokemuksesta on työtodistus tarvittaessa tilaajan saatavissa.

Vastuuhenkilön/ henkilöiden lisäksi mitoitukseen laskettavasta hoito- ja kasvatustehtävissä olevasta henkilökunnasta vähintään 50 %:lla on sosiaali-, terveys- tai kasvatustieteiden AMK -tutkinto tai entinen vastaava opistoasteen tutkinto ja edellä mainituista vähintään kahdella (2) on sosiaalialan tutkinto.

Muulla hoito- ja kasvatustehtävissä olevalla henkilökunnalla on oltava vähintään tehtävään soveltuva muu ammatillinen perustutkinto.

Vastuuhenkilön/ henkilöiden lisäksi mitoitukseen laskettavasta hoito- ja kasvatustehtävissä olevasta henkilökunnasta vähintään kahdella (2) on vähintään kahden (2) vuoden työkokemus viimeisen viiden (5) vuoden aikana lastensuojelun sijaishuollosta.

Hoito- ja kasvatustehtävissä on sekä miehiä että naisia.

Palveluntuottajan tulee huolehtia, että koko henkilöstöllä on riittävä koulutus ja osaaminen huomioiden asiakkaiden erityistarpeet sekä laitoksen toiminnan luonne ja profiloituminen.

2.3 Työnohjaus ja henkilökunnan työkyvyn ylläpitämiseen tähtäävä toiminta

Henkilökunnalla on oltava säännöllinen, ulkopuolinen työnohjaus ja mahdollisuus tarvittaessa yksilötyönohjaukseen. Palveluntuottajalla on oltava kirjallinen suunnitelma henkilökunnan työkykyä ylläpitävästä ja henkilökunnan pysyvyyteen tähtäävästä toiminnasta.

Yksikössä ylläpidetään ajantasaista listaa henkilökunnasta sekä henkilökunnan koulutuksesta ja työkokemuksesta. Lista on aina pyydettäessä tilaajan saatavissa.

Tilaajan on mahdollista saada pyytäessä myös henkilökunnan työtodistusjäljennökset riittävän työkokemuksen varmistamiseksi.

Palveluntuottajan tulee ilmoittaa lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle lapsen omaohjaajan ja muiden lapsen ja perheen kanssa työskentelevien työntekijöiden vaihtumisesta. Lisäksi henkilöstössä

tapahtuvista muutoksista ilmoitetaan sähköisesti e-lomakkeella (henkilöstöluettelo) Asiakasohjaus Ostopalvelut Luotsiin.

3 LAITOSHOITOA TARJOAVAN PALVELUNTUOTTAJAN SIJAINTI, TILAT JA TURVALLISUUS

Koska toimintayksikön etäisyys vaikuttaa esimerkiksi asiakkaan sosiaalisten verkostojen ylläpitämiseen ja niiden jatkuvuuteen sekä palvelun toteutumisen ja laadun seurantaan ja kokonaiskustannuksiin, tulee ympärivuorokautista laitoshoidoa koskien palveluntuottajan toimintayksikön sijaita kohtuullisen lähellä lapsen kotipaikkakuntaa. Tämä tarkoittaa sitä, että yksikössä on mahdollista käydä vierailulla ja valvontakäynnillä lapsen kotipaikkakunnalta kymmenessä tunnissa (10 h) henkilöautolla.

Palvelut tuotetaan palveluntuottajan tiloissa. Yksiköllä on turvalliset ja asianmukaiset toimitilat, jotka sopivat terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan tässä palvelunkuvauksessa kuvattuun toimintaan. Jokaisella yksikköön sijoitetulla lapsella on oma huone.

Palveluntuottajalla on sisäisen ja ulkoisen uhan varalle kirjalliset turvallisuusohjeet, jotka ovat osa henkilökunnan perehdytystä. Lisäksi palveluntuottaja ohjeistaa henkilökuntaa ja yksikössä asuvia lapsia säännöllisesti siitä, kuinka heidän tulee toimia hätätilanteissa.

Palveluntuottaja huolehtii siitä, että henkilökunnalla on koulutusta ja osaamista hoidollisiin, turvallisiin kiinnipitoihin ja lisäksi palveluntuottajalla tulee olla toimintaohjeet läheltä piti-tilanteiden ja mahdollisten väkivaltatilanteiden läpikäyntiin asianosaisten kanssa.

4 LAPSEN PERUSTARPEISTA HUOLEHTIMINEN

Palveluntuottaja huolehtii lapsen perushoidosta ja huolenpidosta. Huolenpito sisältää terveydenhoidon sekä koulunkäynnin. Laitoshoidossa palveluntuottajan tulee huolehtia siitä, että lapselle haetaan hänen yksilölliseen tarpeeseensa vastaavat koulu- ja terveydenhuollon palvelut huomioiden myös mahdollisen pedagogisen erityisen tuen tai psykiatrisen erikoissairaanhoidon tarpeet. Palveluntuottaja tukee lasta harrastusten, sosiaalisen vuorovaikutuksen, ikätasaisen vastuun ottamisen, elämän taitojen opetteluun sekä kehityksen osalta. Palveluntuottaja sitoutuu edistämään lapsen terveellisiä elämäntapoja ja sitoutuu huolehtimaan lapsen fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista.

Palveluntuottaja huolehtii myös lapselle kuuluvien taloudellisten etuuksien hakemisesta. Palveluntuottaja huolehtii, että lapsella on asianmukaiset ja ikätasoiset varustukset, kuten vaatteet, jalkineet sekä harrastus- ja urheiluvälineet. (tarkempi listaus vuorokausihintaliitteessä). Palveluntuottajan tulee myös huolehtia siitä, että toisen asteen koulutusta käyvällä nuorella on opiskeluun tarvittavat välineet, sisältäen esimerkiksi työvaatteet ja kengät sekä tarvittaessa kannettavan tietokoneen.

Palveluntuottaja turvaa lapsen riittävän ja monipuolisen ravinnonsaannin (huomioiden erityisruokavaliot). Laitoksen ruoka- ja nukkumaanmenoajat ovat säännölliset.

5 SIJOITUS- JA HOITOPROSESSI

Palveluntuottaja antaa sijoitetulle lapselle tämän yksilöllisyyttä, yksityisyyttä ja osallisuutta kunnioittaen Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 1 §:n mukaiset kasvu- ja kehitysedellytykset sekä

sitoutuu noudattamaan lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän lapselle laatimaa asiakassuunnitelmaa, huomioiden lapsen omat toiveet ja mielipide lapsen iän ja kehitystason edellyttämällä tavalla.

Sijoitettava lapsi ja hänen läheisensä voivat tutustua laitokseen ennen sijoituksen alkamista.

Palveluntuottaja huolehtii siitä, että lapselle haetaan hänelle kuuluvat tuet ja palvelut. Palveluntuottaja ei voi siirtää lapsia tilapäisesti muihin palveluntuottajan yksiköihin lomien, tilajärjestelyiden tai muiden palveluntuottajasta johtuvien syiden vuoksi.

Laitoshoidossa lapsella on oltava puhelimen lisäksi käytettävissä osastokohtaisesti vähintään yksi tabletti tai tietokone, jolla lapsi voi olla yhteydessä viranomaisiin ja muihin hänelle tärkeisiin palveluverkostoihin. Laitoksessa tulee olla toimiva internet-yhteys sekä videoneuvottelumahdollisuus. Tilaaja toimittaa palveluntuottajalle linkin, jonka kautta videoneuvottelu voidaan turvallisesti järjestää.

STM:n lastensuojelun laatusuosituksen (2014:4) mukaisesti palveluntuottaja sitoutuu toteuttamaan palvelussa asiakkaan oikeutta osallisuuteen ja iänmukaiseen itsenäiseen päätöksentekoon sekä tukemaan asiakkaan mahdollisuutta itsemääräämisoikeuteen.

5.1 Omaohjaajat ja perheen kanssa tehtävä työ

Jokaisella lapsella on 1-2 nimettyä omaohjaajaa, jotka tarjoavat lapselle turvallisia ja pysyviä aikuissuhteita, lämpöä ja kunnioitettavaa kohtelua. Omaohjaajasuhde on terapeuttisesti orientoitunut kasvatuksellinen suhde ja lasta kannatteleva tarjoten lapselle mahdollisuuden psyykkiseen ja sosiaaliseen kuntoutumiseen.

Laitoshoidossa lasta ja lapsen perheen välistä vuorovaikutusta tuetaan säännöllisesti tehtävällä yhteistyöllä perheen kanssa, jonka tulee olla asiakassuunnitelman sekä hoito- ja kasvatussuunnitelman tavoitteiden mukaista. Lapsen omaohjaaja(t), ja mikäli palveluntuottajalla on erikseen nimettyä perhetyötä tekevä työntekijä, pitävät säännöllisesti yhteyttä lapsen perheeseen kertoen esimerkiksi lapsen kuulumisista, arjen sujumisesta ja koulunkäynnistä. Omaohjaaja(t) tekevät säännöllistä ja suunnitelmallista yhteistyötä lapsen vanhempien ja muiden lapselle läheisten henkilöiden sekä viranomaisverkoston kanssa.

5.3 Lapsen itsenäistyminen tai siirtyminen pois laitoksesta

Palveluntuottaja tukee lapsen suunnitelmallista siirtymistä seuraavaan elämänvaiheeseen kuten kotiutumista, toiseen sijaishuoltopaikkaan siirtymistä tai itsenäistymistä. Palveluntuottaja sitoutuu hoitamaan yksikköön sijoitettua lasta siihen asti, kunnes lapsi siirtyy yksiköstä muualle, kuitenkin vähintään sopimuksenmukaisen irtisanomisajan (1 kk). Kaikki lapselle sijoituksen aikana ostetut vaatteet, apuvälineet, harrastusvälineet ja henkilökohtaiset tarvikkeet ovat lapsen omaisuutta ja ne annetaan lapselle mukaan.

Laitoshoidossa huolehditaan lapsen kasvatuksesta ja taitojen opettamisesta lapsen ikä- ja kehitystason mukaisesti. Laitoksen tulee huolehtia siitä, että itsenäistymistyöskentely aloitetaan täysi-ikäisyyttä lähestyvän nuoren kanssa riittävän ajoissa. Itsenäistyvää nuorta autetaan sopivan asunnon löytämisessä, ja nuoren kanssa opetellaan asumiseen liittyviä taitoja, kuten ruuanlaittoa, kodin puhtaanapitoa ja vaatehuoltoa sekä opetellaan rahankäytön suunnittelua ja haetaan tarvittaessa nuorelle kuuluvat taloudelliset etuudet yhdessä nuoren kanssa. Itsenäistymistyöskentelyn myötä nuorella tulee olla sellaiset perustiedot ja taidot, jotka tukevat nuoren siirtymistä laitoshoidosta itsenäisempään asumiseen. Taitoja opetellaan myös niiden nuorten kanssa, jotka muuttavat laitoksesta takaisin vanhempien tai muun läheisen

luokse. Jälkihuoltoa suunnitellaan yhdessä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa ja se on kirjattuna asiakassuunnitelmaan.

5.4 Määräaikainen tehostetun hoidon palvelujakso (optiona tarjottava)

Lapsen voinnin niin vaatiessa, voidaan hänelle järjestää määräaikainen tehostetun hoidon palvelujakso. Palvelun tilaaja päättää palvelujakson käyttöönotosta. Palvelujakson pituus on 1-3 kuukautta. Jakso suunnitellaan yhdessä lapsen, hänen vanhempiansa, omahoitajien ja sosiaalityöntekijän sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

Palveluntuottaja laatii kirjallisen suunnitelman, mistä ilmenevät jakson tavoitteet, aikataulu ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi ja toimittaa tämän lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Jakson päätyttyä palveluntuottaja toimittaa sosiaalityöntekijälle kirjallisen arvion siitä, miten jakson tavoitteet on saavutettu.

Palvelujaksoon sisältyy lapselle laadittu oma viikko- ja päiväohjelma, missä on huomioitu lapsen erityistarpeet. Koulunkäynnin erityisjärjestelyt turvataan tarpeen mukaan. Lapsella on 2 omaohjaajaa. Nimetyt työntekijät työskentelevät lapsen kanssa päivittäin.

Hoidon toteuttamiseksi otetaan käyttöön 1 työntekijän lisäresurssi. On tärkeää, että lapsen kanssa työskentelevät hänelle entuudestaan tutut työntekijät. Palvelun tilaaja vastaa lisäresurssin kustannuksista.

5.5 Kiireellinen laitoshoido/ päivystystyö (optiona tarjottava)

Yksiköllä on valmiudet hoitaa päivystyksellisesti tai kiireellisesti sijoitettuja lapsia ja nuoria. Henkilökuntaa tulee olla riittävästi työvuoroissa, koska kiireellisesti sijoitetut lapset ohjautuvat yksikköön ennakoimattomasti ja suunnittelemattomasti. Kiireellisen sijoituksen prosessissa painottuvat nopeatempoisuus ja arviointityö. Yksikössä tulee olla asiantuntemusta kriisityöstä sekä perhetyön osaamista. Perhetyön tavoitteena on perheen osallistaminen ja sitouttaminen työskentelyyn. Lisäksi kiireellisen sijoituksen aikainen työskentely sisältää runsaasti moniammatillista verkostotyötä.

Yksiköstä raportoidaan säännöllisesti ja riittävän useasti lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Yksikössä tulee olla luotettavat menetelmät lapsen voinnin ja kokonaisvaltaisen tilanteen arviointiin ja tehtävä arviointi on dokumentoitava hyvin. Yksikössä on lyhyessä ajassa kartoitettava monipuolisesti lapsen tilanne ja tehtävä arvio lapsen jatkotuen tarpeista yhdessä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa.

Yksikössä tulee olla sellaiset vastaanottotilat, joiden käyttö ei häiritse yksikössä jo sijoitettuina olevia lapsia esimerkiksi yöaikaan. Lisäksi yksikön henkilökunnalla tulee olla valmius toimia tilanteissa, joissa lapsen käyttäytyminen on niin hallitsematonta, ettei se ole henkilökunnan toimesta rajattavissa esimerkiksi kiinnipidoin.

Kiireellistä laitoshoidoa tarjoavan yksikön toivotaan sijaitsevan kohtuullisen lähellä (noin 200km) lapsen kotipaikkakuntaa.

Hoito- ja kasvatustyötä tekevällä henkilökunnalla on joko perustutkintoon sisältyvä erityisasiantuntemukseen (esimerkiksi kriisityö) liittyvä suuntautuminen, tähän osa-alueeseen liittyvä ammatillinen täydennyskoulutus tai käynnissä oleva täydennyskoulutus, joka tulee olla suoritettuna sopimuskauden ensimmäisen vuoden aikana. Henkilökunnalla voi olla myös suunnitelma tähän osa-

alueeseen liittyvästä täydennyskoulutuksesta, joka on viety loppuun sopimuskauden ensimmäisen vuoden aikana. Koulutuksen minimipituus on 5 vrk, koulutuksen ei tarvitse olla yhtäjaksoinen.

6 POISSAOLOT LAITOKSESTA JA KARKAAMISTILANTEET

Kotijaksot ja muut poissaolojaksot yksiköstä vanhempien luo tai muualle suunnitellaan yhdessä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. Lapsella tulee aina olla mahdollisuus palata takaisin laitokseen, jos esimerkiksi kotijakso keskeytyy suunnitelmien vastaisesti.

Palveluntuottaja sitoutuu ilmoittamaan välittömästi lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle tai virka-ajan ulkopuolella päivystävälle sosiaalityöntekijälle, mikäli lapsi tarvitsee sairaalahoitoa, lapsi poistuu luvatta yksiköstä tai ei palaa sinne sovitusti.

Palveluntuottajalla on toimintasuunnitelma lasten mahdollisten luvattomien poissaolojen varalta.

Ensisijaisesti palveluntuottaja vastaa lapsen aktiivisesta etsimisestä ja hakemisesta viipymättä takaisin yksikköön sekä vastaa kuljetuksesta aiheutuneista kustannuksista. Lasten kuljettamisessa on aina oltava mukana kasvatus-, terveys- tai sosiaalialan koulutuksen saanut työntekijä. Sosiaalityöntekijä voi pyytää poliisilta virka-apua sijaishuoltopaikastaan luvatta pois olevan lapsen löytämiseen.

7 LAADUNHALLINTA

Yksikössä on käytössä uusien työntekijöiden ja sijaisten perehdyttämiseen ajantasaiset perehdytysohjeet ja yksikössä on kirjallinen perehdytysuunnitelma.

Yksiköllä on kirjallinen lääkärin allekirjoittama lääkehoidon toteuttamissuunnitelma. Palveluntuottajan tulee huolehtia, että jokaisella hoito- ja kasvatushenkilökunnan työntekijällä, joka osallistuu yksikköön sijoitettujen lasten lääkehoitoon, tulee olla THL:n ohjeistuksen mukainen lääkehoitoon liittyvä osaaminen. Lisäksi palveluntuottaja huolehtii siitä, että lääkehoidon toteuttaminen ja lääkkeiden säilytys on varmistettu THL:n ohjeistuksen mukaisesti

Palveluntuottajalla on lain yksityisistä sosiaalipalveluista 6 §:n mukainen omavalvontasuunnitelma, ja se on kaikkien nähtävillä. Lisäksi palveluntuottajalla on kirjallinen pelastussuunnitelma, joka on pyydettyä tilaajan saatavilla. Palveluntuottaja huolehtii siitä, että kaikki kirjalliset materiaalit päivitetään vuosittain ja aina tarvittaessa.

Sopimuskauden aikana toteutettavaksi suunnitellun tilaajan ja palveluntuottajien välisen kehittämistyöskentelyn taustalla oleva yksi viitekehys on terapeuttinen orientaatio sijaishuollon kasvatuksellisenä orientaationa (ks palvelukuvauksen liite: sijaishuollon laitoshoidossa olevan lapsen ekosysteemi).

8 DOKUMENTOINTI JA RAPORTOINTI

Jokaiselle lapselle on laadittu hoito- ja kasvatussuunnitelma (joka on osa asiakassuunnitelmaa), jota tarkistetaan säännöllisesti, vuosittain ja aina lapsen tuen tarpeen muuttuessa.

Lapsen tilanteesta raportoidaan kuukausittain kirjallisesti ja aina tarvittaessa puhelimitse lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Yksiköllä on käytössä systemaattiset lasta koskevien tietojen kirjaamiskäytännöt. Yksiköllä on käytössä lapsikohtainen kirjallinen sähköinen päivittäisraportointi.

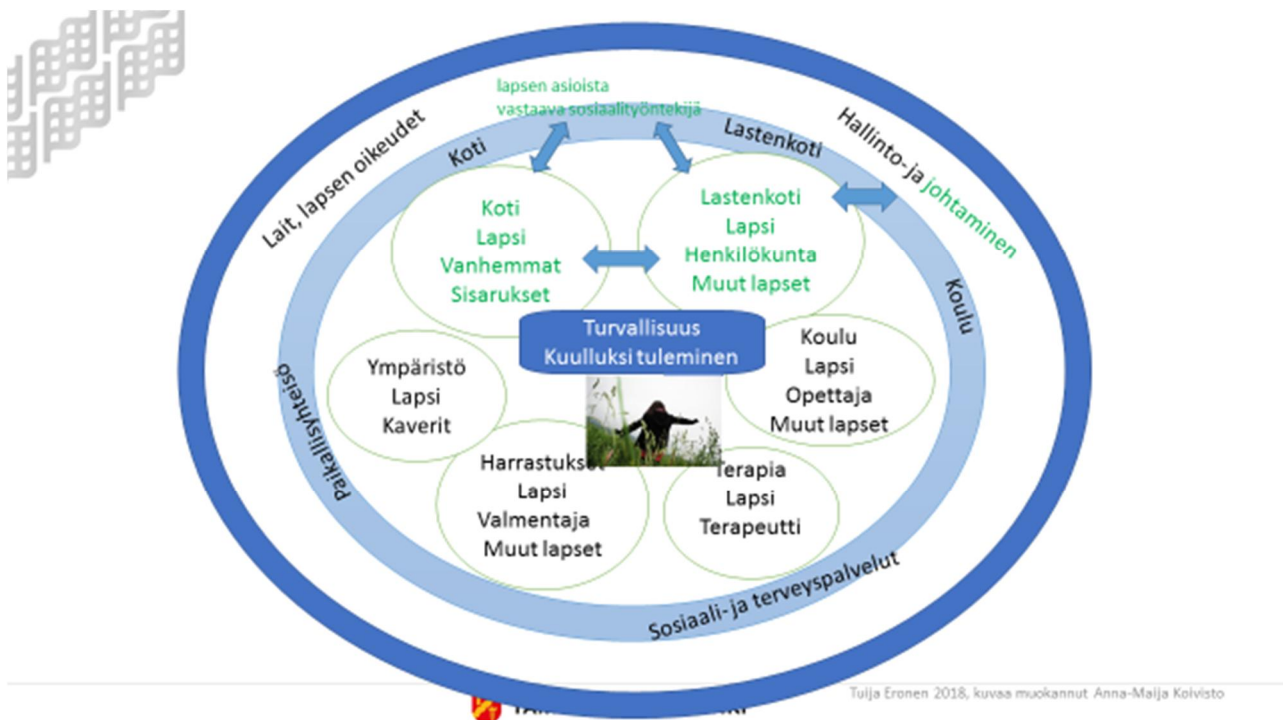
Yksikössä on kirjallinen ohjeistus rajoittamistoimenpiteistä ja niistä tehdään lastensuojelulain mukaiset päätökset. Yksikön säännöt ja seuraamukset ovat esitetty kirjallisesti ja ne ovat asianosaisten saatavilla.

Lapsen asiakirjoja säilytetään huolellisesti lukituissa tiloissa ja ne palautetaan sijoittajakuntaan hoitosuhteen päättyessä.

Palvelukuvauksen liitteet

Sijaishuollon laitoshoidossa olevan lapsen ekosysteemi

Tuija Eronen Tampereen Yliopisto 2018



Kansainvälisestä tutkimuskirjallisuudesta voidaan tunnistaa kaksi laitostyön viimeaikaiseen kehittämiseen liittyvää orientaatiota, jotka ovat terapeutti ja sosiaalipedagoginen orientaatio. Sosiaalipedagogisessa orientaatioissa korostuu arkikeskeisyys, yhteisen arjen jakaminen ja eläminen sijoitettujen lasten kanssa, näkemys elinikäisestä kasvusta ja kehityksestä, empowerment – ajattelu ja muutokseen suuntautuminen, suhteen keskeinen merkitys kasvatustyössä ns. pedagoginen suhde sekä kulttuurisuuden ja yhteisöllisyyden korostaminen. (Eronen & Laakso 2016.) Sosiaalipedagogien ja terapeutti orientaatio eivät ole toisiaan poissulkevia sijaishuollon kuntouttavia ja kasvatuksellisia orientaatioita.

Laaja kansainvälinen tutkijajoukko, 32 laitostutkijaa 11 eri maasta, on yhdessä laatinut ns. konsensuspaperin koskien laitostyön terapeutti orientaatiota. He ovat pyrkineet määrittelemään niitä kasvatuksellisia ja kuntouttavia periaatteita, joiden nykytutkimuksen mukaan uskotaan olevan vaikuttavan sijaishuoltotyön elementtejä (Whittaker et al. 2016). Terapeutti orientaatio sijaishuollon kasvatuksellisenä orientaationa ei tarkoita terapiatyöskentelyä lasten kanssa vaan sitä että koko organisaatiolla on yhteinen käsitys työn perusluonteesta. Kyse ei ole yhdestä ja tietyistä mallista vaan malleja laajemmasta orientaatiosta. Terapeutti orientaatio ei myöskään keskity pelkästään erityisen ongelmallisten lasten ja nuorten kasvatukseen ja kuntoutukseen, vaan sen periaatteet on sovellettavissa moniin eri laitostyömuotoihin.

Perustavana lähtökohtana on ajatus laitostyön kehittämistä siten, että se entistä paremmin tunnistaa ja tunnustaa sijoitettujen lasten elämäntilanteen erityisyyden. Sijoitettujen lasten elämään on ennen sijoitusta liittynyt tapahtumia, jotka ovat eri tavoin olleet heille traumaattisia. Siksi vaikuttavan laitostyön lähtökohtana tulisi olla terapeuttisuus, lapsen kokemuksiin vastaaminen, niiden käsittely ja muutosten aikaan saaminen niin, etteivät nämä kokemukset vaurioita lasta pysyvästi.

James K. Whittaker, Jorge Del Valle ja Lisa Holmes (2015, 24) luonnehtivat terapeuttista orientaatiota suunnitelmalliseksi, kasvatukselliseksi ja kuntouttavaksi toiminnaksi. Terapeuttisuus liittyy myös ajatukseen lapsen elinympäristöstä, jonka tulisi tarjota lapselle tukea ja suojelua sekä mahdollistaa lapsen koulunkäynnin, sosiaalisten taitojen oppimisen ja kiinnittymisen mahdollisimman normaaleihin lapsuuden instituutioihin, yhteisöihin ja palveluihin. Terapeuttiseen orientaatioon liittyy kiinteästi yhteistyö lapsen, lapsen perheen ja läheisten kanssa.

Konsensuslausumassa tutkijat korostavat ensimmäisenä periaatteena sijoitettujen lasten erityisyyden tunnistamista siten, että laitoksen palvelut rakennetaan turvallisuus edellä eli "safety first". Laitoksen tulee olla lapsille ja nuorille turvallinen kasvuympäristö ja lapsi voi kokea olevansa turvassa suhteessa ohjaajiin, muihin lapsiin sekä suhteessa muuhun ympäristöön.

Toisena periaatteena on, että työskentelymallien tulee vahvistaa sijoitetun lapsen ja hänen vanhempiansa yhteydenpitoa, mahdollistaa ja tukea perheenjäsenten osallisuutta ja osallistumista laitoksen arkeen, edesauttaa jaettua vastuuta tavoitteiden saavuttamiseksi, jaettua vastuuta päätöksenteossa ja aktiivista kumppanuutta perheenjäsenten ja muiden lapsen kanssa toimijoiden kesken.

Kolmantena periaatteena orientaatioissa korostuu Urie Bronfenbrennerin (1979) käsitteen mukaisesti "ekologinen validiteetti". Tämä tarkoittaa ymmärrystä lapsen kehityksestä suhteessa erilaisiin toiminnallisiin järjestelmiin (ks. kaavio). Lasten ja nuorten palvelut tulee ankkuroida ympäröivään yhteisöön, eivätkä terapeuttisesti suuntautuneet ohjelmat voi toimia eristyneenä muusta yhteisöstä.

Neljäntenä periaatteena korostetaan, että kyse ei ole yksittäisestä ohjelmasta, vaan laajemmasta terapeuttisesta orientaatiosta. Mikään yksittäinen ohjelma tai näyttöön perustuvien ohjelmien kokoelma ei välttämättä takaa laadukasta ja vaikuttavaa laitospedagogiaa. Terapeuttisessa orientaatioissa korostuu yhdessä arjen jakaminen, eläminen ja oppiminen sekä siihen liittyen henkilökohtaiset ihmissuhteet.

Viidentenä periaatteena orientaatioissa korostetaan tutkimustietoon perustuvien vaikuttavien ja siirrettävien mallien tunnistamista ja riittävän selkeää toimintastrategiaa, jolla voidaan saavuttaa toivottuja tuloksia suhteessa lasten ja nuorten tarpeisiin.

Lähteet:

Eronen, Tuija & Laakso, Riitta (2016) Lastensuojelun laitoshoidon kasvatukselliset ja kuntouttavat orientaatiot ja niiden vaikuttavuus. Tutkimuskatsaus kansainvälisiin tutkimuksiin 2010-2016. Työpäpaperi 44/2016. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/.../URN_ISBN_978-952-302-780-0.pdf

Bronfenbrenner, Urie (1979) The ecology of human development: Experiments by nature and design. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Whittaker James K., del Valle Jorge and Holmes Lisa (toim.) (2015) Therapeutic Residential Care with Children and Youth: Developing Evidence-Based International Practice. London and Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.

Whittaker James K., Holmes Lisa, del Valle Jorge, Ainsworth Frank, Andreassen Tore, Anglin James, Bellonci Christopher, Berridge David, Bravo Amaia, Canali Cinzia, Courtney Mark, Currey Laura, Daly Daniel, Gilligan Robbie, Grietens Hans, Harder Annemiek, Holden Martha, James Sigrid, Kendrick Andrew, Knorth Erik, Lausten Mette, Lyons John, Martin Eduardo, McErmid Samatha, McNamara Patricia, Palareti Laura, Ramsey Susan, Sisson Kari, Small Richard, Thoburn June, Thompson Ronald & Zeira Anat (2016) Therapeutic Residential Care for Children and Youth: A Consensus statement of the International Work Group on Therapeutic Residential care. Residential treatment for children and youth, 33(2), 89–106.

Pirkanmaan kunnat



nykyinen ns. Luotsialue; yhteistoimintasopimuksen mukaisesti Tampere ja Orivesi sekä Kangasala ja Pälkäne, Lempäälä, Nokia, Ylöjärvi, Pirkkala ja Vesilahti, Akaa ja Urjala sekä Valkeakoski.

nykyisen ns. Luotsialueen ulkopuoliset kunnat; Hämeenkyrö, Ikaalinen, Juupajoki, Mänttä-Vilppula, Parkano ja Kihniö, Ruovesi, Sastamala ja Punkalaidun sekä Virrat.